
Korte bijdragen

Huismus neemt toe

Aart van der Spoel

Over het algemeen gaat men ervan uit dat de huismussenpopulatie in Nederland de laatste twintig jaar flink kleiner is geworden, zo niet is gehalveerd. Als belangrijkste oorzaken worden genoemd: de verdichting van de steden, isolatie en renovatie van woningen en op het platteland de omschakeling van graan- naar maïsteelt. De doorgaande verstedelijking zou dit proces enigszins vertragen; in ieder geval komt er jaarlijks broedbiotoop bij, in de vorm van nieuwbouwwijken.

Een klein onderzoekje in een Groningse nieuwbouwwijk lijkt aan te tonen dat hier nog kansen liggen voor uitbreiding van de populatie, want in deze wijk lijkt de Huismus zelfs toe te nemen.

De Wijert-Zuid is een van de zuidelijkste wijken van de stad Groningen, gebouwd vanaf ongeveer 1975. Het deel van de wijk dat door mij is onderzocht, is in 1981 afgebouwd.

Huismus ♂

foto Krijn Rijkema

Voor 1980 bestond het gebied uit grasland zonder enige bebouwing. De huismussenpopulatie was toen nul vogels groot. In 1995 en in 2001 is het gebied door mij op de aanwezigheid van Huismussen onderzocht.

De aanleiding voor het eerste onderzoek was de vraag van de werkgroep stadsvogels of ik de wijk waarin ik woon op broedvogels wilde onderzoeken. Ik heb toen in 1995 een deel van de wijk volgens de BMP-methode onderzocht. Hoewel de BMP-methode een territoriumindicerende methode is waarbij territoria in kaart worden gebracht, kan voor de Huismus worden gesteld dat een territorium gelijk is aan een broedgeval. Dit omdat het in kaart brengen van broedende mussen vrij eenvoudig is waardoor de verkregen broedzekerheid hoog is. Beide tellingen zijn daardoor goed te vergelijken.

In 2001 heb ik voor de tweede keer het gebied onderzocht. Dit keer door uitsluitend de nesten van Huismussen in kaart te brengen. Aanleiding was ditmaal de jubileumactie van de KNNV ten gevolge van hun 100-jarig bestaan. De KNNV probeert aan de hand van enquêteformulieren verspreid onder een groot publiek een gedetailleerdere status van Huismus én Ringmus vast te stellen. Hoewel algemeen wordt aangenomen dat beide soorten achteruitgaan, zijn zeker wat betreft Huismus weinig tellingen van grote gebieden verricht. De status van zeldzame vogels is misschien gemakkelijker bij te houden dan die van een miljoenen paren tellende populatie.

Resultaten

Het onderzochte gebied is ± 14 ha groot. Dit lijkt groter dan het is, want Huismussen hebben in dit gebied een voorkeur voor een bepaald type woning. In het

getelde gebied bevinden zich elf rijtjes van dit type.

Vaak wordt veronderstelt dat het gebruikte dakpannentype bepaalt of de vogel er kan broeden of niet, maar dit is (in deze wijk) niet het geval. Alle huizen met pannendaken zijn voorzien van dezelfde zware sneldekpannen die doorgaans aangemerkt worden als de boosdoeners. Bepalend is echter, logisch natuurlijk, of de Huismussen eronder kunnen komen en er een nest kunnen maken. Bij de elf rijtjes lukt dit in ieder geval wel.

Het bepalen van het aantal nesten is doorgaans vrij eenvoudig. Mannetjesmussen zitten veelvuldig voor hun nest in de dakgoot te tsjilpen. Vooral na een regenbui of direct na zonsopgang zijn de nesten goed te lokaliseren.

Omdat Huismussen graag in kleine kolonies broeden zitten ze lekker tegen elkaar op te tsjilpen. Bovendien zitten de vogels (met hun nesten) tegenover elkaar. Op het ene rijtje aan de oostkant, op het rijtje daartegenover aan de westkant. Je hoeft dan niet de achterzijde van de rijtjes te controleren want daar zitten geen vogels.

In tabel 1 zijn de gevonden aantallen gegeven.

Tabel 1

1981	0
1995	26
2001	31

Verplaatsingen

Bij aanvang van de telling in 2001 vermoedde ik dat de Huismus in aantal was toegenomen. In mijn eigen rijtje zat in 1995 namelijk slechts één nest. Nu in 2001 vier nesten! Tijdens de telling bleek een ander huizenblok daarentegen volkomen leeg terwijl in 1995 hier vijf nesten zaten. Mijn vermoedens op grond van de toename in mijn eigen rijtje bleek dus voorbarig.

Conclusies en discussie

Natuurlijk zijn twee onderzoeksjaren en een 0-jaar een erg magere basis voor het trekken van conclusies. De tabel suggereert een opbouw van de populatie vanaf 1981 en voorspelt, wanneer deze reeks door zou lopen gouden tijden voor de Huismus. Dit is natuurlijk niet erg reëel en waarschijnlijk wordt al eerder een soort gemiddeld maximum bereikt. Wel lijken de verplaatsingen binnen de wijk te bewijzen dat nestgelegenheid geen beperkende factor is.

Een toename van 20% tussen 1995 en 2001 blijft echter een intrigerend percentage en een stimulans om opnieuw te tellen in de komende jaren.

Literatuur

R.G.Bijlsma, Husting F. & Camphuysen C.J. 2001 Algemene en schaarse vogels van Nederland. GMB uitg./KNNV uitg. Haarlem/Utrecht

Aart van der Spoel
Van Deysellaan 1
9721 WS Groningen
050-5266521

avanderspoel@avifaunagroningen.nl